

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘIU

COLABORATORI:

I. Aldea, Jer. Ciungan, Const. N. Buzatu, I. Dobre, A. Duvlea, P. Petringenar, A. Popa, Elena Dr. Stoianovici, I. Raica, T. Trifa, V. Zdrenghea

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare și partic. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Cuvântarea funebrală

rostită de dl revizor școlar Marian Sasu la înmormântarea directorului Nichifor Borza dela școala primară de stat No. 1. din Alba-Iulia în ziua de 3 Noevmvrre 1928.

Intristată adunare,

În zilele aceste de toamnă târzie, cu după amiezi așa de liniștite și de frumoase, s'a descărcat fără de veste din locuri necunoscute de noi un fulger, care a produs atâta jale și durere în inimile noastre a celor de față și a multora, cari nu s'au putut prezenta la această ceremonie tristă.

Fulgerul acesta năprasnic, care ne-a sguduit întreagă ființa noastră de oameni, este fulgerul morții, care a doborât pe neașteptate la pământ pe acela, care a fost până alaltăieri, Nichifor Borza, fundamentul, speranța și stâlpul acestei stimate familii, harnicul nostru director al școalei primare de stat „Avram Iancu“ din această localitate istorică, cetățean credincios și membru activ la toată societățile culturale românești din localitate,

membru distins și zelos la toate societățile învățătoresți, care s'au întemeiat în județul nostru în răstimpul celor zece ani din urmă.

În fața morții lui fulgerătoare o ducere grozavă ne cuprinde inima, pentrucă vedem ce nesigură este viața aceasta și cât de puțin ne putem baza pe forțele noastre fizice și materiale din lumea această. Deasupra capului nostru încontinuu planează suflul rece al morții de care nu vom scăpa nici unul. Mai iute s'au mai târziu, într'un fel s'au altul, vom fi atinși de acest suflu îngrozitor, care ne va smulge pentru totdeauna din mijlocul celor dragi și scumpi ai noștri, trebuind să lăsăm aci bogăție, rang, știință, frumuseță și alte lucruri pământene la care am ținut așa de mult.

Cazul din cale afară de trist al morții regretatului nostru Nichifor Borza să ne fie tulturora un avertisment pentruca să trăim de așa încât suflul cel rece al morții să ne afle totdeauna pregăliți pentru drumul cel mare al vecinicieii.

Pentrucă dupăcum ne spune un sfânt Părinte:

„Moartea numai pentru aceia este înfricoșată cari deodată cu viața pierd tot ce-au avut; nu însă și pentru cei drepți acărora fapte și vârtuți nu apun nici-odată“.

Cu prilejul înmormântării se obișnuiește să preamărim pe cel mort. Eu însă nu voiesc să fac apoteoza lui Nichifor Borza ca soț și părinte, ca membru al bisericii și al diverselor societăți din localitate ci voiesc să arăt și în fața sicriului lui însușirile alese, care le-a avut în calitate de director-învățător și membru al societăților învățătoresți din acest județ.

Nichifor Borza ca director și învățător a fost totdeauna la postul său. În timp de zece ani a condus cu multă pricepere și destoinicie școala pe care i-a încredințat-o superioritatea lui școlară. A nizuit din toate puterile ca aceasta școală să o țină totdeauna la nivelul recerut, ceace i-a și succes. Acest lucru se poate dovedi cu faptul, că autoritățile școlare nici când n'au ridicat obiecțiuni contra felului de conducere a școlii lui, fiind totdeauna mulțumite cu ordinea, disciplina și progresul aflat la școala directorului Borza.

Ca învățător asemenea era foarte conștient. Era mereu preocupat de luminarea și creșterea elevilor săi pe cari îi iubea ca un părinte. Elevii îl stimau fiindcă vedeau întrânsul pe binefăcătorul lor, care zi de zi, ceas de ceas se jertfește pentru îmbogățirea minții lor cu învățături și cunoștințe folositoare.

Ca membru al societăților învățărești din județ, zic, Nichifor Borza era un tovarăș neprețuit. Ținea cu multă tărie și demnitate la tagma învățărească pe care doria să o vadă cât mai bine consolidată și ridicată la treapta care i se cuvine în societate. Din motivele aceste a și sprijinit cu căldură toate acțiunile învățărești, cari s'au desfășurat în județul nostru. Așa a fost printre cei dintâi membri ai „Asociației învățătorilor“ „Cooperativei Învățătorilor“ „Căminul învățătorilor“ și „Societatea de înmormântare“. Sfaturile lui înțelepte și serioase au contribuit mult la înființarea și prosperarea acestor societăți.

Pentru toate aceste frumoase calități e deplâns astăzi atât de mult de întreagă învățătorimea din județul nostru.

Și acum la despărțire, în numele administrației școlare județene și a tuturor societăților învățărești din acest județ, îți exprim dragă colegă Borza mulțumirile noastre sincere pentru toate jertfele tale aduse pentru școala, colegii și societățile noastre învățărești. Bunul Dzeu să-ți răsplătească cu dărnicie aceste jertfe, așezându-ți sufletul în corturile dreptilor, iar trupul să-ți-l odihnească în pace până la învierea cea de apoi. Noi te asigurăm, că amintirea ta va rămânea neștearsă în inimile noastre. Amin!

Tot învățământul religios.

Intre multele chestiuni ce s'au discutat în Congresul Asociației Generale a Clerului ortodox a fost și problema învățământului religios. Iată frumoasele deziderate ale preoților în legătură cu acest învățământ.

Să se preconizeze un intens învățământ religios în cursul

primar, cu 2—3 ore de Religie *predate de preot*, — ceeace ar fi necesar și pentru armonica conlucrare dintre învățător și preot.

Învățământul secundar religios să aibă o bază și o tendință emotivă, care singură poate face buni creștini. Atenție cât mai multă acestui învățământ, de oarece aci sufletele sunt la răscruce pe drumurile vieții.

La propunerea ca învățământul religios primar să fie predat de preot în mod gratuit, preoțimea a protestat și murmurat; în fine congresul a aprobat acest deziderat cu condiția să se dea o gradație preotului oficianț.

Să sperăm deci că autoritatea religioasă nu va mai lăsa Religia numai în cărca învățătorilor, cu 1/2 oră pe săptămână. O obiecție, că noi învățătorii nu jertfim destul timp pentru Religie nu ni se poate aduce, de oarece la școalele cu un singur învățător nici nu avem jumătăți de ceasuri pentru fiecare clasă și materie.

N'am fi contra învățământului religios predat de preot, dar să nu se uite niciodată că fără cunoașterea metodologiei acestui obiect nici o ispravă nu se poate face. E vorba aci de o *Religie pentru copii*, nu pentru adulți.

Să nu uităm de-asemena că *instrucția* religioasă așa cum se face azi în școalele secundare și chiar în seminarii, nu reușește decât să pervertească spiritul creștin. Dar la micii copilași dornici de-a călca pe urmele blândului Christ? Neîncetat îmi răsună în urechi aceste cuvinte ale unui inspector școlar:

„... Părintele protopop inarmat cu o nua groasă într'o mână și cu cartea în cealaltă deschisă la „Ucigașul Irod”, asculta lecția...” etc. Și ca acest fapt, vor fi ele încă alte multe identice.

Apoi dacă învățământul religios în școala secundară se cere să aibă o bază și o tendință emotivă, cu atât mai mult se cere să satisfacă această condiție învățământul primar, unde elevii n'au puterea de pătrundere necesară, pentru partea dogmatică, îndeosebi.

Din nenorocire, noi cei de curând ieșiți de pe băncile școlii, știm cum se procedează. La morala creștină se studiază, desigur, toate virtuțile și preceptele morale, dar n'am auzit niciodată de vr'un profesor care să ceară elevilor săi faptele — lucrurile — cum zice Rousseau. Profesorul meu avea bunul obicei de aducea în clasă „Cartea Vieții” a lui Foerster, din care făceam lectură după fiecare lecție de morală. Am reluat și recitat mai târziu această minunată carte, — care dacă nu se intitulează *manual de morală creștină*, poate da totuși îmbolduri spre acțiuni nobile și frumoase, — ceeace nu sunt în stare a face cărțile de morală de azi.

La vestea tristă.

Când dorințe, cari mai au încă puterea tinereții în ele, când doruri și gânduri pline de vlăgi, te părăsesc dintr'odată, fără să știi cum și pentruce, să știi că'i toamnă în sufletul tău, căci numai toamna cad și frunze verzi. Da, cad și frunze verzi, pentrucă'i toamnă și noi șlim pentruce.

Frunzele, odată podoaba și mândria firii, care le-a produs, nădejdea vie a ramurilor și rămurelelor, pe cari le-a alimentat și alintat multă vreme cu mare drag, pentruca nu cumva fără de veste, încărcate cu zăpada grea a ernii, să se facă apăsătoarele lor, compromișând redeșteptarea altor speranțe dintr'un vis adormit, — se duc, — cam așa cum se duc bătrânii noștri, dupa o lungă și rodnică viață, lăsând pustiu în sufletele noastre.

Dar când pomul în vara vieții lui, nu nins de ani mulți, ci acoperit de frunze verzi și fructe crude, se ofilește fără de veste, un rău mare îl roade undeva ș'atunci fără minunea vr'unui ajutor fericite.

El pierce,
Lăsând în urma-i jale și durere,
Frunze veștejite,
Nădejdi risipite,
Crengi uscate,
Visuri spulberate.

Jale și durere a lăsat în rândurile noastre, iubitul nostru coleg, Nechifor Borza, pentrucă ne-a părăsit la o vârstă, în care el ar mai fi putut fi de mare folos alor lui și neamului când noi pierduți cu totul în ocupațiunile noastre, nici nu ne gândim la despărțire. A sucombat fără de veste și ne-a lăsat cu gândul la ziua, în care am vorbit cu el pentru ullaia dată. Ne aducem cu toții aminte. O, dac'am fi știut, că nu ne vom mai întâlni niciodată, cât de grea ne-ar fi fost despărțirea, pentrucă l-am iubit mult, pentru tovrășia noastră de luptă din vremurile grele, pentru sentimentele lui de solidaritate colegială, ce le arată oridecâteori imprejurările o cerea.

Va rămâneă pururea în amintirea noastră și mai ales a acelora, cu cari i-a fost dat să facă împreună campania culturală, ce ni-se cereă în numele idealui ce urmăream. Și va trăi amintirea lui și-n lumina, ce-a trezit-o în multele rânduri de copii, încredințați lui spre creștere.

Iar Asociația noastră a învățătorilor acestui județ, simțind durerea pierderii lui, odată cu lacrima fierbinte ce i-o varsă pe mormânt, îi zice din adâncul sufletului ei: „Dumnezeu să-l ierte“ și Familiei îndoliate îi exprimă și pe această cale creștineștile ei condolențe

Sebeșel, la 4 Novembrie 1928.

Președinte :
Alexandru Duilea.

Partea oficială.

Toate ordinele și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizați.

No. 4312—1928.

Obiect : Plata impozitelor.

Vă facem cunoscut, că în temeiul ordinului No. 279391-1928 al Ministerului de Finanțe în luna Noemvrie a. c. nu se va plăti nici-un salariu dacă nu se prezintă în acelaș timp de mandatar sau titulari și chitanțele pentru plata impozitelor.

Dacă unii funcționari au plătit mai din vreme acele impozite, li se va cere din nou în luna curentă să prezinte acele chitanțe.

No. 3275—1928.

Obiect : Comemorarea zilei de 1 Decembrie.

Peste 15 zile se împlinesc zece ani de când ne-am unit pentru vecie, cei din Ardeal, Bănat și fosta Țară Ungarească, cu Patria-Mamă, **România**.

Știm, că școalele noastre primare din acest județ au comemorat regulat în toți ani ziua de vecinică amintire — 1 **Decembrie 1918** — când s'a înlăptut marea Unire politică a neamului.

Cu toate aceasta ne ținem de o patriotică datorință ca să atragem atențiunea tuturor directorilor și învățătorilor dela școalele noastre primare și grădini de copii mici, ca să sărbătorească în acest an ziua de 1 Decembrie cu tot fastul cuvenit, cu atât mai mult cu cât e un **deceniu** de viețuire împreună a Românilor împraștiați mai înainte în atâtea țări.

În consecință—întrucât nu s'ar fi luat până acum—veți lua imediat

toate măsurile convenite pentru întocmirea unui program ales al serbării, stăruind din toate puterile pentru ca acest program să se execute cât mai bine. La serbare se vor invita, pe lângă autorități, întreg poporul din comună.

Dacă timpul va permite, mai dispunem ca pentru eternizarea zilei istorice, să se planteze cu elevii în grădina școlii sau alt loc potrivit anumiți pomi fructiferi sau arbori din pădurile noastre.

Raportul despre decursul serbării ni-se va comunica până cel mult 15 Decembrie a. c.

Revizor școlar, M. Sasu.

ȘTIRI.

** În urma recenteii schimbări de guvern, a ajuns în fruntea Ministerului Instrucțiunii d. I. Costăchescu, profesor la universitatea din Iași. Salutăm respectuos pe noul ministru și îi dorim sănătate și tărie deplină ca se poată conduce cu mult folos departamentul culturale noastre naționale.*

** D. Dr. C. Angelescu, fostul ministru al instrucțiunii, înainte de a părăsi ministerul, a exprimat telegrafice călduroase mulțumiri dlor revizori școlari din județul nostru pentru munca și devotamentul ce au depus la înfăptuirea operei culturale începute de dânsul.*

** Inmormântarea regretatului director Nichifor Borza s'a săvârșit în după amiaza zilei de 3 Noemvrie a. c. în prezența unui foarte numeros public, compus dintre toate straturile societății noastre românești din Alba-Julia. Corpul învățătoresc încă e reprezentat printr'o delegație de 50 inși având în frunte pe dnii Inspector General P. Petrescu, Revizor Școlar M. Sasu și Subrevizorii A. Ocnean și V. Maca. De față erau apoi elevii tuturor școalelor românești din localitate. Serviciul funebral s'a ținut în, biserica română ortodoxă din suburbii Maieri. Servesc dnii Protopop A. Baba și Paroh Florian Rusan, și cântă corul din Maieri, reorganizat de defunctul. În biserică vorbesc dnii Paroh Rusan și Protopop gr. cat. V. Ūrzică; acesta din urmă în numele Partidului Național Tărănesc al cărui ostaș a fost mortul,*

După sfârșitul serviciului din biserică, sicriul, acoperit cu o mulțime de coroane, a fost pus pe carul mortuar și transportat la cimiterul comun. Când convoiul a ajuns în dreptul școlii s'a oprit pentru a asculta cuvântările dlor învățători I. Gligorescu și V. Oniciu. În cimitir, după deslegare, au vorbit dnii: Protopop A. Baba în numele comitetului protopopesic, Revizor Școlar M. Sasu în numele administrației școlare județene și asociațiile învățătoresți din județ, Profesor Andrea în numele corpului didactic dela școlaele secundare din localitate, Inspector General P. Petrescu în numele Inspectoratului și al Ministerului, I. Pușcariu, în numele corului din Maieri.

* Dl Ioan Joșan, învățător în Teiuș și-a serbat cununia religioasă în ziua de 11 l. c. cu dșoara Săia Albu, învățătoare tot în aceeași localitate.

* Dșoara Cornelia Cionca învățătoare în Pianul de Sus își anunță logodna cu dl Leon Sava din Vălișoara.

* Dl. Romul Ranca, învățător în Păgida s'a logodit cu d-șoara Aurelia Drăgan, învățătoare în Benic. Urăm tuturor noroc și multă fericire.

Rugăm să ni-se achite costul broșurelor: „Călăuza corpului didactic“. „Principiile școlaei active“. „Pentru avântul școlii primare“. Celor ce nu ne-or achita până în 22 l. c. sumele cunvenite, le vom reținea chitanțele, fiindcă altă modalitate numai avem.

* Cooperativa Invățătorilor roagă din nou pe toți aceia cari au luat cărți pe credit să-i trimită conform înțelesului, toate sumele ce au încasat de pe cărțile vândute, fiindcă numai așa își poate ținea și Cooperativa angajamentele față de casele de editură.

* În bugetul județului nostru de pe anul 1929 s'a prevăzut 500,000 lei pentru construcțiuni de școli primare.

* Când era să punem revista sub tipar am primit plăcuta știre, că D. Dr. Ioan Pop, fost deputat, e numit prefect al județului nostru. Salutăm cu bucurie aceasta numire bine potrivită, fiind încredințați, că prin ea se vor promova și interesele școlaei primare din județul nostru.